Кратки фолклорни бѣлѣжки.

Отъ Хр. П. Константиновъ.

I. Български народни пѣсни съ смѣсени текстове.

Въ статията си „Персо-арабски мотиви въ български напѣви,“[1] г-нъ К. Маханъ на стр. 95. казва, че ако и да нѣмало въ Сборника за народни умотворения и пр. пѣсни съ смѣсени текстове, безъ съмнѣние такива пѣсни трѣба да има пръснѫти изъ народа. Това ме подбуди да прѣровѭ сбирката си отъ народни пѣсни, записани прѣзъ 1892. год. отъ устата на гусларитѣ въ пловдивската изложба и дѣйствително намѣрихъ една пѣсень съ смѣсенъ (български и турски) текстъ. Мѣрката на стиховетѣ не е правилна, защото тая пѣсень се пѣе по турска мелодия. Изслушалъ съмъ я отъ кеманеджията, дѣда Ив. Шоповъ, изъ гр. Чирпанъ. Въ нея се описва трагическиятъ край на едноврѣмешния Кѫрджалийски и Родопски властелинъ, Еминъ-ага.

Бре Кара́ Іеми́н ага́,
Бре Кѫржали́ски бе́го!
Азди́сал іе Кара́ Іемин,
Фаф Ха́скувската каза́;
Не му іе стигна́ла
Ха́скувската каза́,
Запти́сал и Чирпа́нската,
Заптисал и Заа́рската,
Заптисал и Хьульбе́цката.
Царь му пруводил,
Триста бустанджи́и,
Да си развальа́т
Кара Іемин ага,
Кѫржалиски бега.
Куга пугледна, Кара Іемин ага
Тихум удгуварьа,
На брата си Махмуд ага,
На сина си Селим ага:
Хаіде, хаіде качалѫм,[2]
Перуштица балканѫ ашалѫм,[3]
Іулларѫмѫзѫ тельли крушумлен ачалѫм[4])
Канларѫ кѫлларѫ бучаклен сачалѫм.[5]
И пубе́гна Кара Іемин ага,
Ф Перуштица балканѫ.
Тихум удгуварьа Кара Іемин ага:
Кардаш Махмуд ага, олум Селим ага,[6]
Ача́маис,[7] Перуштица балканѫ, ашамаис,[8]
Іулларѫмѫзѫ телли крушумлен ача́маис[9]

---

[1]) Български прѣгледъ, год. II., кн. VIII., стр. 90.—96.
[2]) Хаіде, хаіде да бѣгаме.
[3]) Перущенския балканъ да прѣфърлимъ.
[4]) Да си отворимъ пѫть съ теленъ крушумъ.
[5]) Кръвьта отъ коситѣ съ ножъ да отдѣлимъ.
[6]) Брате Махмудъ-ага, сине Селимъ-ага.
[7]) Не можемъ побѣгнѫ.
[8]) Перущенския балканъ не можемъ прѣфърли.
[9]) Пѫтя ни съ теленъ крушумъ не можемъ отвори.

Канларж кжлларж бучаклен сачáмаис,[1])
Девлет назж джр.[2])
Хаiде кенди кендимизи кжiалжи,[3])
Да бустанжи iурфи чекмеелим́.[4])
Кара Iемин ага и брат му Махмуд ага,
Кенди кендилери каiджлар,[5])
Селим ага кенди кендисини каiáмаджж.[6])
Удде дустигнаха бустанжи башие,
И си уловиха Селим ага,
Заведаха гу в Хáскувска касаба,
Зжби му са с керпедé[7]) вáдили,
Очи му са с ши́ци искарвали.
И му удгуварьат бустанжи́ башие:
Кжржалжн олу Селим ага![8])
Етмеди му сизе дьорт казалар?[9])
Сана му калдж Селим ага,[10])
Хаськьоiун ичиндé карж́ рýбасж шеесжн,[11])
Да каралáрлен билé хамамá гирéсжн?[12])

Друга пѣсень съ смѣсенъ текстъ изслушахъ и записахъ пакъ въ Пловдивската изложба отъ Панагюрскитѣ цигани-пѣснопои и свирачи. Тя се различава отъ първата по това, че турскитѣ при пѣеньето се прѣваждатъ и на български.

Амáн дерменжи́![13])
Гьульýм дерменжи́,[14])
Рýса кóса твóiа да е
Югьý бугдаи́;[15])
Чакжр сачжм сени́н олсýн
Смéлни ми жи́туту.
— Амáн бре кузýм,
Амáн бре гьулýм,
Аркадашлáр каи́л олмáс,[16])
Вди́гни си жи́туту.
— Амáн дерменжи́,
Гьульýм дерменжи́,
Гаiтань вежди твои да са,
Югьý бугдаи;
Гаiтáнь кашжм сени́н олсýн
Смéлни ми жи́туту.
— Амáн бре кузýм,
Амáн бре гьульýм
Аркадашлáр каи́ль олмáс
Вди́гни си жи́туту.
— Амáн дерменжи́,
Гьульýм дерменжи́,
Чéрни óчи твóи да са,
Югьý бугдаи;
Карá гьозьýм сени́н олсун,
Смéлни ми жи́туту.
— Амáн бре кузýм,
Амáн бре гьульýм,
Аркадашлáр каи́ль олмáс,
Вди́гни си жи́туту.
— Амáн дерменжи́,
Гьульýм дерменжи́,
Бéло лице твóе да е
Югьý бугдаи́;
Акча iузьум сени́н олсýн
Смéлни ми жи́туту.
— Амáн бре кузýм,
Амáн бре гьульýм,
Аркадашлáр каи́ль олмáс,
Вди́гни си жи́туту.
— Амáн дерменжи́,
Гьульýм дерменжи́,

[1]) Кръвьта отъ коситѣ съ ножъ не можемъ отдѣли.
[2]) Сжмнителна ни е работата съ правителството.
[3]) Хайде сами на себе си да посѣгнемъ.
[4]) Та да не теглимъ мжки отъ бустанжиитѣ.
[5]) Сами на себе си посѣгнахж.
[6]) Селимъ-ага самъ на себе не посѣгнж.
[7]) Керпеде = клѣщи.
[8]) Кжрджалиювъ сине, Селимъ-ага.
[9]) Не стигнахж ли ви четире кази?
[10]) Тебе ли останж, Селимъ-ага,
[11]) Вжтрѣ въ Хасково женска руба да носишъ,
[12]) И даже съ женитѣ въ баня да влизашъ?
[13]) Аманъ, воденичарю!
[14]) За тая дума единъ отъ пѣснопоитѣ каза, че е отъ гюлъ (трендафилъ), а другъ каза, че е отъ гюньуль (сърце).
[15]) Смѣли житото. Турската дума юйт (отъ *юитмекъ* = млѣние) пѣснопоитѣ при пѣеньето произнасятъ *югю*.
[16]) Другаритѣ каиль не ставатъ, т. е. не се съгласяватъ.

Танка сна́га твóіа да е,
Югьу бугдай;
Инжé белим, сении олсун,
Смéлни ми жи́туту.
— Ама́н бре кузум,
Ама́н бре гьульум,
Аркадашла́р каиль олма́с,
Вдигни си жи́туту.

Трета една пѣсень съ смѣсенъ *(български и гръцки)* текстъ ми е казвалъ баща ми прѣди 20 години. Той я билъ слушалъ и запомнилъ, когато билъ учитель въ с. Тополово (Конушка околия) между 1850. и 1855. год. Въ Тополово е имало обичай, прѣди Великдень да ходжтъ дѣцата и събиратъ по кжщята яйца за учителя. На всѣка кжща сж пѣли слѣдната пѣсень:

Марта, Марта хубава
Ке и кулазмени,[1])
Кулазмени ф ряката[2])
Ря́ката с'кундаката[3])
Ара с кунда́ра,[4])
Екши екши іукиіа,[5])
Пенди пундьу́киіа,[6])
На да́скалья две іаіца́,
Нам пу парица.

II. Българскитѣ свирачи и пѣснопойци при първото Българско Земледѣлческо-Промишлено изложение въ Пловдивъ.

Въпросътъ да се свикатъ въ Пловдивъ гуслари, гайдаджии, кавалджии и пѣснопойци бѣше повдигнжтъ отъ изложбения листъ „Нашето първо изложение" нѣколко седмици прѣди отварянието на изложението, ала бѣше донѣгдѣ забравенъ слѣдъ отварянието. Тоя въпросъ биде възбуденъ отново на 6. септември при банкета, даденъ отъ българскитѣ стенографи, по случай на I. Български Стенографически конгресъ, държанъ въ Пловдивъ отъ 6. до 8. септември 1892. год. Наскоро слѣдъ тая дата директорътъ на изложението се отнесе до окржжнитѣ управители, да се разпоредятъ за издирванието на по-познатитѣ носители и разпространители на народната музика и поезия и за тѣхното допращанье въ изложението, гдѣто да свирятъ и пѣятъ. Слѣдъ 15. септември започнахж да пристигатъ свирачи и пѣснопойци въ Пловдивъ. За да се записватъ пѣснитѣ, по исканието на директора на изложението, тогавашниятъ прѣдсѣдатель на Народното Събрание командирува трима отъ стенографитѣ при Нар. Събрание.

Интересующитѣ се отъ народната музика и поезия сж запознати вече съ самата мисъль за свикванието на свирачи и пѣснопойци въ Пловдивъ, съ начина на продуциранието имъ, съ числото на свирачитѣ — гуслари, гайдаджии и кавалджии — отъ всѣка околия и съ числото и категориитѣ на пѣснитѣ, пѣени въ изложението.[7]) Видѣли сж навѣрно

---

[1]) И измжчена.
[2]) Измжчена въ рѣката.
[3]) Измжчена, бита съ кундакъ (дръжката на пушка).
[4]) Ара с кундара значи размѣсено или както казватъ турски карма-карашикъ.
[5]) Шесть шесть товара.
[6]) Петь мишчета.
[7]) Гл. Българската народна музика при изложението въ Пловдивъ. Свѣтлина, мѣсечно илюстровано списание, год. III., кн. I., стр. 18—19.

и фотографията на една група свирачи, овчари изъ Добруджа.[1]) Ала не е злѣ да дамъ тукъ и поименния списъкъ на всички свирачи и пѣснопойци, та да могѫтъ събирачитѣ на народни умотворения и мелодии да се възползуватъ отъ тѣзи неизчерпаеми източници и записватъ пѣсни, тъй като записанитѣ въ изложението, поради краткостьта на врѣмето, не съставятъ нито $1/_{50}$ отъ пѣснитѣ, които владѣятъ тѣзи пѣснопойци. Фолклориститѣ знаятъ, колко мѫчно се издирватъ пѣснопойцитѣ въ разнитѣ покраини и колко мѫчно се прѣдразполагатъ да пѣятъ прѣдъ единъ записвачъ. Отъ опитъ зная, че понѣкога събирачътъ на народни умотворения по два дена трѣба да прѣстоява въ едно село, догдѣ привърже къмъ себе си нѣкой пѣснопой или пѣснопойка. Едни се срамуватъ, да пѣятъ прѣдъ непознато лице, още повече ако то отива отъ градъ въ село за да записва пѣсни; други се съмнѣватъ въ цѣльта на записването, трети пъкъ се страхуватъ да пѣятъ, щомъ моливътъ заиграе на книгата. Съ пѣснопойцитѣ, дохаждали въ Пловдивското изложение, тия мѫчнотии бѣхѫ донѣкѫдѣ отстранени: първо, тѣ бѣхѫ прѣпорѫчани отъ населението на властитѣ като прочути пѣснопойци и нѣма никакво съмнѣние, че, съ твърдѣ малки изключения, всичкитѣ сѫ такива; второ, тѣ бѣхѫ привикнѫли да пѣятъ прѣдъ непознати тѣмъ лица, а заедно съ това за тѣхъ бѣ чуждъ страхътъ отъ записването.

Списъкътъ е съставенъ по околии и по реда на дохождането на пѣснопойцитѣ въ изложението.

I. Харманлийска околия: 1. Митю Ивановъ изъ с. Юнуфча, на 35 год., гусларь. 2. Тодоръ Ивановъ id., 33 год. пѣснопой. 3. Иванъ Колевъ id., 38 год. пѣснопой. 4. Яню Стайковъ отъ с. Дрѣново, 40 год. гусларь. 5. Яню Ивановъ отъ с. Дрѣново. 38 год. гусларь.

II. Севлиевска околия: 6. Ив. Дянковъ изъ с. Драгиевци, 44 год. гусларь. 7. Нено Христовъ изъ с. Дерелии, 46 год. гусларь.

III. Карнобатска околия: 8. Марко Колевъ изъ с. Сонгурларе, 23 год. пѣснопой.[2]) 9. Коста Харалямбовъ изъ с. Костенъ, 26 год. гайдаджия и пѣснопой.

IV. Айтоска околия: 10. Русю Демирювъ изъ с. Кара-Сѫрли, 30 год. гайдаджия и пѣснопой.

V. Бургаска околия: 11. Стефанъ Ивановъ изъ с. Кара-Тепе, 60 год. гусларь. 12. Янаки Тодоровъ изъ с. Кара-Тепе, 30 год. гайдаджия.

VI. Балчишка околия: 13. Велико Христовъ Бардучковъ родомъ изъ Котелъ а живущъ въ с. Ясѫ-Коюсу, овчарь, на 55 год. кавалджия и пѣснопой. 14. Георги Яневъ изъ с. Дуранъ-Кула, 45 год. кавалджия.

VII. Добричка околия: 15. Дѣдо Калю изъ с. Османъ-Факѫ, 70 год. кавалджия.

VIII. Провадийска околия: 16. Георги Вълчовъ изъ с. Добрина, 35 год. овчарь, кавалджия и пѣснопой.[3]) 17. Георги Желѣсковъ, родомъ изъ Малко-Търново (излѣзълъ оттамъ, кога билъ на 11 год.) сега живѣе въ Ески-Арнаутларъ, на 30 год. кавалджия и пѣснопой.

---

[1]) Пакъ тамъ, стр. 5.

[2]) Пѣснопоятъ Марко Колевъ не бѣше издиренъ и изпроводенъ отъ властитѣ. Той бѣше войникъ отъ III. конень полкъ въ Пловдивъ и като видѣ въ изложението свирачитѣ и пѣснопойцитѣ отъ Бургазко, взе отпускъ отъ полка и се присъедини къмъ групата отъ Бургазко.

[3]) Кавалътъ му е направенъ въ 1821. год.

IX. Чирпанска околия: 18. Дѣдо Вълко Стойчовъ Чорбаджийски изъ с. Сарѫ-Смаилъ, на 75 год. земледѣлецъ, кеменчеджия. Отъ старость едвамъ може да свири. Изкаралъ много ученици свирачи и пѣвци. Шестина негови внуци сѫ погинѫли въ руско-турската война. 19. Дѣдо Иванъ Шоповъ, родомъ изъ с. Меричлери, сега живѣе въ Чирпанъ, 70 год., земедѣлецъ, кеменеджия. 20. Дѣдо Ганю изъ с. Дерменъ-Махале, на 70 год., първъ гусларь и пѣснопой въ Старо-Загорско и Чирпанско, земледѣлецъ. Той е много едъръ човѣкъ (тежи 125 кила). Единъ неговъ синъ бѣше пехливанинъ въ изложението. 21. Петръ Караганчовъ изъ гр. Чирпанъ, 45 год., кеменеджия и пѣснопой. 22. Ив. Пенковъ изъ гр. Чирпанъ, 45 год., мутафчия, кеменеджия. 23. Ганчо Грозевъ изъ с. Чолхаково, 55 год., земледѣлецъ, гусларь. 24. Боню Илиевъ изъ с. Мурсалково, 40 год., земледѣлецъ, кавалджия.

X. Поповска околия: 25. Цоню Братоевъ изъ с. Ковачовеца, 38 год. гѫдуларь. 26. Филипъ Тончовъ изъ с. Ковачовецъ, 37 год. гѫдуларь. 27. Ради Петковъ изъ с. Спахиларъ, 38 год. гѫдуларь.

XI. Разградска околия: 28. Петко Велчовъ изъ с. Калфа-Кьой, 65 год. гѫдуларь.

XII. Брезнишка околия: 29. Матей Кръстевъ изъ с. Кошарево, 40 год. земледѣлецъ, гѫдуларь. 30. Стоянъ Даневъ изъ с. Слаковци, 38 год. земледѣлецъ, гѫдуларь. 31. Донко Дойчиновъ изъ с. Ракита, 35 год. земледѣлецъ, гѫдуларь.

XIII. Тетевенска околия: 32. Дѣдо Меско Павловъ изъ гр. Тетевенъ, 72 год. циганинъ, гѫдуларь. 33. Хюсеинъ Палчовъ изъ гр. Тетевенъ 32 год. циганинъ, кларинеджия. 34. Керимъ Меновъ изъ гр. Тетевенъ, 35 год. циганинъ кеменеджия.

XIV. Казанлѫшка околия: 35. Генчо Милевъ изъ с. Шипка, живущъ въ Скиречово, 40 год. слѣпецъ, гѫдуларь. 36. Цаню Ивановъ изъ с. Шипка, 23 год. слѣпецъ, гѫдуларь.

XV. Търново-Сейменска околия: 37. Желѣско Драговъ изъ с. Опанъ, 35 год. земледѣлецъ, кавалджия. 38. Трандю Стоевъ изъ с. Опанъ, 38 год. земледѣлецъ, гусларь. 39. Станчо Петковъ изъ с. Опанъ, 35 год. земледѣлецъ, гусларь. 40. Пеню Стояновъ изъ с. Климентиново, 48 год. земледѣлецъ, гусларь. 41. Запрянъ Димовъ изъ с. Климентиново, 27 год. земледѣлецъ, гусларь. 42. Вангелъ Митковъ изъ с. Риселии, 36 год., земледѣлецъ, гусларь. 43. Радю Бонювъ изъ с. Акча-Ибрямъ, 33 год., овчарь, кавалджия. 44. Пѣню Станчовъ изъ с. Акча-Ибрямъ, 28 год., овчарь, кавалджия. 45. Русю Стояновъ изъ с. Обруклии, 48 год., овчарь, кавалджия. 46. Кръстю Коевъ изъ с. Обруклии, 53 год., овчарь, гайдаджия. 47. Тодоръ Петковъ изъ г. Сейменъ, 45 год., земледѣлецъ, кавалджия. 48. Коста Колевъ изъ г. Сейменъ, 56 год., земледѣлецъ, кавалджия. 49. Юрданъ Тодоровъ изъ с. Аждѫ-Гьолъ, 60 год., земледѣлецъ, гусларь. 50. Колю Радювъ изъ с. Кумъ-Дуванжа, 30 год., земледѣлецъ, гайдаджия. 51. Теню Геневъ изъ с. Кумъ-Дуванжа, 40 год., земледѣлецъ, гайдаджия.

XVI. Ново-Загорска околия: 52. Дичо Косювъ изъ г. Нова-Загора, 63 год., гусларь. 53. Митю Колевъ изъ с. Киспитлии, 36 год., гусларь. 54. Дим. Атанасовъ изъ гр. Нова-Загора, 45 год., кавалджия. 55. Божилъ Кръстевъ изъ с. Кортенъ, 47 год., гайдаджия. 56. Танчо Янковъ изъ с. Авлиене, 45 год., гайдаджия. 57. Ив. Петровъ изъ с. Датлѫ-оглу, 35 год., гайдаджия. 58. Ив. Петковъ изъ с. Генджилии, 45 год., гайдаджия. 59. Василъ Ивановъ изъ с. Бухалии, 35 год., кавалджия. 60. Стою Трендафиловъ изъ с. Ени-Пазлии, 24 г., кавалджия.

XVII. Новоселска околия (Софийско): 61. Георги Митовъ изъ с. Байлово, 55 год., кавалджия. 62. Ангелъ Ноновъ изъ с. Гайтанево, 50 год., гусларь.

XVIII. Трънска околия: 63. Михалъ Гълѫбовъ изъ с. Видрица, 30 год., гусларь. 64. Илия Котевъ изъ с. Кошарево, 30 год., гусларь. 65. Кола Йоневъ изъ с. Кошарево, 28 год., гусларь. 66. Рангелъ Доневъ изъ с. Кошарево,

30 год., гусларь. 67. Яначко Даневъ изъ с. Кошарево, 45 год., тжпанарь. 68. Благой Митевъ изъ с. Кошарево, 40 год., тжпанарь.

XIX. Брезнишка околия: 69. Величко Ивановъ изъ гр. Брезникъ, 65 год., тжпанарь. 70. Симо Андреевъ изъ гр. Брезникъ, 26 год., гусларь. 71. Дим. Гогинъ изъ с. Недѣлище, 45 год., гусларь.

XX. Старо-Загорска околия: 72. Кара Иванъ Радювъ изъ гр. Стара-Загора, 64 год., пѣснопой и гусларь. 73. Тодоръ Колевъ изъ гр. Стара-Загора, 32 год., земледѣлецъ, гайдаджия. 74. Стойно Димитровъ изъ гр. Стара-Загора, 58 год., земледѣлецъ, кавалджия и гайдаджия. 75. Иванъ Николовъ изъ гр. Стара-Загора, 39 год., овчарь, кавалджия. 76. Димо Ивановъ изъ гр. Стара-Загора, 32 год., овчарь, кавалджия. 77. Ив. Стойковъ изъ гр. Стара-Загора, 28 год., овчарь, кавалджия. 78. Ив. Тенювъ изъ гр. Стара-Загора, 50 год., овчарь, гайдаджия.[1]) 79. Нейчо Сандювъ изъ гр. Стара-Загора, 18 год., земледѣлецъ, кавалджия. 80. Иванъ Петковъ изъ гр. Стара-Загора, 32 год., земледѣлецъ, гайдаджия. 81. Марко Ивановъ изъ гр. Стара-Загора, 42 год., земледѣлецъ, гайдаджия. 82. Марко Тодоровъ изъ гр. Стара-Загора, 46 год., земледѣлецъ, гайдаджия. 83. Диню Златевъ изъ с. Кючукъ-Дуванжа, 48 год., земледѣлецъ, гайдаджия. 84. Петръ Стояновъ изъ с. Шамли, 55 год., земледѣлецъ, гайдаджия.

XXI. Пещерска околия: 85. Исмаилъ Вранчовъ, Чолакътъ изъ с. Баня-Чепинска, 40 год., пѣснопой. 86. Исмаилъ Синаповъ изъ с. Баня-Чепинска, 30 год., пѣснопой и кавалджия. 87. Махмудъ Гжцовъ изъ с. Баня-Чепинска, 26 год., пѣснопой и кавалджия.

XXII. Панагюрска околия: 88. Ник. Дончовъ изъ гр. Панагюрище, 18 год., налбантинъ, клаpинеджия. 89. Пенчо Алексовъ изъ гр. Панагюрище, 30 год., налбантинъ, кеменеджия. 90. Петко Димитровъ изъ гр. Панагюрище, 30 год., халачъ, кеменеджия. 91. Луко Петровъ изъ гр. Панагюрище, 52 год., работникъ, кеменеджия. 92. Луко Диковъ изъ гр. Панагюрище, 55 год., халачъ, сантураджия.

XXIII. Бѣленска околия: 93. Спасъ Христовъ, родомъ изъ колибака Гуглювци (Трѣвненско) живущъ въ Горно-Манастирище, 50 год., земледѣлецъ и дюлгеринъ, гусларь. 96. Тотю Боневъ, родомъ изъ колибака Табацитѣ (Трѣвненско) живущъ въ Горно-Манастирище, 25 год., земледѣлецъ, гусларь. 94. Гено Колевъ изъ с. Долно-Манастирище, 22 год., земледѣлецъ, гусларь.

XXIV. Свищовска околия: 95. Пею Христовъ изъ с. Ибилии, 34 год., земледѣлецъ, гайдаджия и гусларь. 96. Пеню Тодоровъ изъ с. Пиперково, 42 год., земледѣлецъ, гусларь. 97. Петъръ Христовъ изъ с. Ибилии, 31 год., земледѣлецъ, гусларь.

XXV. Пловдивска околия: 98. Хасанъ Махмудовъ изъ с. Чуренъ, 50 год., земледѣлецъ, пѣснопой. 99. Исмаилъ Османовъ изъ с. Чуренъ, 35 год., земледѣлецъ и дърводѣлецъ, пѣснопой. 100. Салихъ Османовъ изъ с. Чуренъ, 30 год., земледѣлецъ и дърводѣлецъ, пѣснопой. 101. Османъ Хюсеиновъ изъ с. Чуренъ, 25 год., земледѣлецъ и дърводѣлецъ, пѣснопой. 102. Исеинъ Керимовъ изъ с. Чуренъ, 30 год., земледѣлецъ и дърводѣлецъ, пѣснопой. 103. Ибрахимъ Мехмедовъ изъ с. Чуренъ, 30 год., земледѣлецъ и дърводѣлецъ, пѣснопой. 104. Якубъ Адиловъ изъ с. Чуренъ, 25 год., земледѣлецъ и дърводѣлецъ, пѣснопой. 105. Василъ Ивановъ изъ гр. Пловдивъ, 42 год., градинарь, кеменеджия. 106. Дим. Илиевъ изъ гр. Пловдивъ, 55 год., градинарь, кеменеджия.[2]) 107. Стоилъ Георгиевъ изъ с. Мързянъ, 25 год., земледѣлецъ, кавалджия. 108. Костадинъ Василевъ изъ с. Калековецъ, 35 год., земледѣлецъ, гайдаджия. 109. Рангелъ Ивановъ изъ с. Калековецъ, 35 год., земледѣлецъ, гайдаджия.

---

[1]) Той изработва гайди и кавали.

[2]) И двамата пловдивчани сж добри пѣснопойци.

Всички тѣзи свирачи и пѣснопойци сж свирили и пѣли въ оградата на изложението, кои по два, кои по три, кои по четире деня прѣзъ врѣмето отъ 17. септември до 13. октомври. Слѣдъ тая дата сж дохождали свирачи и пѣснопойци и изъ други околии, но тѣ не влизатъ въ тоя списъкъ, нито пѣснитѣ, що сж пѣли, сж записани, защото записвачитѣ — стенографи, които водѣхж и списъка на пристигнжлитѣ въ изложението свирачи и пѣснопойци, трѣбаше да се завърнжтъ въ София, поради отварянето на Народното Събрание.

Трѣба да се отбѣлѣжи, че почти всичкитѣ гуслари знаятъ пѣсни, отъ гайдаджиитѣ повечето пѣятъ, а отъ кавалджиитѣ малцина. Между пѣснопойцитѣ имаше десеть души българи мухамеданци изъ Родопитѣ и трима цигани изъ Тетевенъ, а между свирачитѣ — шесть души гуслари и трима тжпанари изъ Трънско и Брѣзнишко.

Прѣзъ всичкото врѣме отъ 17. септември до 13. октомври, врѣмето особено благоприятствуваше за изпълнението на народнитѣ свирни и пѣсни. Повече отъ 300 пѣсни, между които нѣкои съ повече отъ 400 стиха, бѣхж изпѣти и записани. Капелмайстерътъ на военната музика отъ Тракийския полкъ се възползува отъ случая и нотира нѣколко народни мелодии, съ каквито е богата народната поезия, особено въ Тракия и Родопитѣ, гдѣто могжтъ се отбѣлѣжи повече отъ 60 различни народни мелодии, когато между пѣснопойцитѣ отъ Сѣверна и Западна България, не отбѣлѣжихъ повече отъ 7—8.

По тоя случай, на посѣтителитѣ на изложението бѣше дадена възможность да видятъ отблизо приспособението на бързописното изкуство при записванието на пѣсни, когато се пѣятъ. А когато учителитѣ и студентитѣ отъ нашето Висше Училище посѣтихж изложението на 11. октомври, професоритѣ по филология имахж случай да изслушатъ сладкитѣ мелодии на нѣколко помашки пѣсни, изпѣти отъ чуренскитѣ пѣснопойци и да схванжтъ нѣкои звукове отъ родопското нарѣчие.

Ако се напечатахж въ едно сборниче всичкитѣ записани въ изложението пѣсни, щѣхж да напълнятъ повече отъ 1000 печатни страници. Такова едно сборниче щѣше да служи за единъ прѣкрасенъ споменъ отъ първото Българско Земледѣлческо-Промишленно изложение, още повече ако се добавехж къмъ сборничето и 12-тѣхъ фотографически групи на свирачи и пѣснопойци, снети въ моменти, когато свирѣхж и пѣехж.

Между свирачитѣ и пѣснопойцитѣ имаше както 70—75 годишни старци, тъй и 18—20 годишни момци. Това утѣшително явление ни показва, че старитѣ народни пѣсни още продължаватъ да се прѣдаватъ отъ старитѣ на младитѣ.

Тъй като главната цѣль на настоящата статия е, да се улеснятъ събирачитѣ на народнитѣ умотворения при диренето на пѣснопойци, допълнямъ горния списъкъ съ слѣднитѣ лица изъ западна България, които самъ съмъ издирилъ и ми сж пѣли доста добри пѣсни.

110. Тодоръ Тричковъ изъ с. Мошино, Софийска околия. 111. Баба Цвѣта изъ с. Мошино, Софийска околия. 112. Тоне Петруновъ изъ с. Владая, Софийска околия. 113. Стоянъ Шишковъ изъ с. Владая, Софийска околия. 114. Евда Стоичкова изъ с. Владая, Софийска околия. 115. Дѣдо Никола Павлевъ изъ с. Студена, Самоковска околия. 116. Гене Ненковъ изъ с. Чупетлово, Самоковска околия. 117. Павле Пейчовъ Чавкаревъ изъ с. Кралевъ-Долъ, Софийска околия. 118. Цвѣтанъ Ивановъ изъ с. Кралевъ-Долъ, Софийска околия. 119. Милена Михалова изъ с. Германъ, Софийска околия. 120. Петръ Гелевъ Кривио изъ с. Враждебна, Софийска околия.

Желателно е да се допълня списъкътъ на свирачитѣ и пѣснопойцитѣ, каквото да бѫдѫтъ улеснени събирачитѣ на народнитѣ умотворения.[1])

[1]) Трѣба да се съжалява, че г. Константиновъ се е ограничилъ само да си запише имената на пѣвцитѣ съ най-кратки бѣлѣжки за мѣсторождението и възрастьта имъ. Въпросътъ за ролата на народнитѣ пѣвци въ образуванието, развитието и разпространението на народнитѣ пѣсни е много по-важенъ, отколкото се прѣдполага и заслужва едно грижливо монографично изслѣдванье възъ основа на обстойни разпитвания на самитѣ пѣвци. Трѣбало би нѣкой да ни даде една пълна *биография* поне на нѣколко по-извѣстни наши рапсоди и ни освѣтли върху начина, какъ се съчиняватъ, прѣдаватъ, изучватъ и разнасятъ пѣснитѣ, каква е тѣхната зависимость отъ мелодията и т. н. По тия въпроси могѫтъ се прави даже експерименти съ пѣвцитѣ. — *Ред.*